

Söker en man – finner sitt språk

Det är först vid en andra läsning av **Agneta Pleijels** *Doften av en man*, som jag tydligt ser och kan följa alla trådar som boken vävs av och där analyserna flätas samman. Första gången flyter jag mera med i det som tycks vara slump och tillfälligheter i början av livet, men som "när man ser tillbaka blir ett slags mönster".

Det är det Pleijel gör. Författarens "jag" ser på det hon gjorde på 1960- och 70-talen. Händelserika år, när så mycket stöps om i det svenska samhället och politiken – Vietnamkrig, demonstrationer, sexuell frigörelse.

Hon flyttar från Lund till Göteborg för att läsa litteraturhistoria. Till en stad med rivningslägenheter med kallvatten och utedass, som fortfarande sjöd av lastning och lossning i hamnen och gamla hak som "alla" gick på. Hon slukar de stora författarna och letar efter språket, efter att skriva, sätta ord på. Språk är materia och form, tänker hon, och emellanåt hör hon språket sorla bakom en hinna inom henne, som ställer sig i vägen. Hon blir dock mer och mer driven skribent och handplockas 1968 till Aftonbladets kulturredaktion i Stockholm, just när Klarakvarteren rivs.

Hon möter och påverkas av namngivna kulturpersonligheter, andra passerar förbi i mer eller mindre fördelaktiga minnesbilder. Hon grubblar till exempel på "den svårlösta ekvationen mellan kön och klass" och det kvinnoförakt även många av vänsterns män hyste. Grabbarna höll låda på krogen och på politiska möten, kvinnorna satt tysta, osynliggjorda. Att vara manlig proletär var finast.

Pleijel synar detta könshat och citerar **Doris Lessing**: "Vad är det för mening med att vara en fri kvinna om det inte finns fria män?" För samtidigt som "mäns liv över huvud ter sig

friare än kvinnors", brottas hon i relationer och i sitt sökande efter kärlek med "klyvnaden som hör till hennes kön".

Inuti bär hon på osäkerhet och självförakt. Utanpå hårt arbete med fina prestationer, men också behagfulla leenden och detta att "ställa sig till förfogande" – för andras behov. Hon sliter med att få inuti och utanpå att hänga ihop, "att vara sig själv och vara fitta. (...) Hur handskas med upptäckten av något självklart, något som alla kvinnor vet och mer eller mindre anpassar sig till, och som alla män är införstådda med och förnekar."

Inte ens åren mellan 30 och 40 med man och barn lyckas hon med kärleken. Men efter det uppbrottet får hon ihop utanpå och inuti, hinnan mot språket brister och hon publicerar en diktsamling, som prisas.

Den nya halvan av livet kan börja.

Maria Wallin

Doften av en man

Agneta Pleijel

Norstedts